

§195

Översyn priser och biljetter i kollektivtrafiken - steg 1 (RS/535/2022)

Sammanfattning

Pandemin har inneburit stora utmaningar för kollektivtrafiken i hela Sverige. Restriktioner och uppmaningar om att undvika kollektivtrafik ledde till att antalet resor med buss och tåg minskade och att resandemönstren har förändrats. En stor andel av våra resenärer har återvänt, men inte alla.

I december 2021 fastställde den regionala utvecklingsnämnden handlingsplanen för det Regionala trafikförsörjningsprogrammet 2021 – 2026. Enligt handlingsplanen ska ett strategiskt arbete med översyn och utveckling av kollektivtrafikens biljettutbud, prissättning och försäljningsstrategi genomföras under 2022 – 2023. Mot denna bakgrund påbörjades under våren 2022 en utredning av biljettutbud och priser inom kollektivtrafiken i Jämtlands län med målsättning att hitta lösningar som bidrar till att göra kollektivt resande mer attraktivt och öka marknadsandelen.

Samtidigt planeras lanseringen av ett nytt Biljett- och Betalsystem (BoB) under 2023 som är byggt enligt den nationella BoB-standarden. Det nya systemet ger ökade förutsättningar för att förenkla biljettköp och sömlöst resande i Sveriges kollektivtrafik, men för att dra fördel av det behövs vissa justeringar i biljettutbudet. Större likheter mellan biljettutbud och villkor i stadstrafik och regiontrafik, såväl som i angränsande län, måste uppnås.

På nationell nivå finns även flera utredningar och strategier som har samma målsättning. Det finns ett behov av att sänka tröskeln för köp av biljetter i kollektivtrafiken genom att göra biljettutbudet och priset mer lättförståeligt och biljettsystemet kompatibelt med andra läns system.

Ett större strategiskt arbete som innefattar det totala biljettutbudet, rabattkategorier och priszoner i Jämtlands län har inletts och kommer att ske i samråd med angränsande regionala kollektivtrafikmyndigheter (RKM) i de andra norrlandslänen, Samtrafiken (Resplus) och Norrtåg. Hela utredningen beräknas vara klar i december 2022, men beslut behövs i ett fåtal ärenden innan dess och arbetet har därför delats upp i två steg. Delrapporten återfinns i dokumentet Länstrafikens biljetter och priser – delrapport 1 augusti 2022, daterad 2022-08-22.

I steg 1 behövs beslut inom två områden:

- Stadstrafikens priser & biljetter
- Reskassa

Genomförandet är delvis beroende av tidpunkten för införandet av det nya BoB-systemet och att det nya trafikavtalet för stadstrafiken träder i kraft.

Stadstrafiken

I samband med att det nya trafikavtalet för stadstrafiken träder i kraft (planerat till juni 2023) övergår också ansvaret för prissättning av biljetter helt och hållet till Region Jämtland Härjedalen. Den taxa som gäller i stadstrafiken nu är inte politiskt beslutad, varför ett beslut behövs.

Utifrån detta har stadstrafikens biljettutbud, priser och villkor setts över. Mot bakgrund av det strategiska arbetet, som har fokus på att göra biljettutbudet mindre komplext och mer lättförståeligt, föreslås några mindre justeringar enligt följande. 72-timmars biljetten och Flygbussens 10-resorsbiljett tas bort, då försäljningen är ytterst liten. Antalet rabattkort (nuvarande tankkort, för närvarande fem varianter) reduceras till två varianter; 10 respektive 20 resor, med 10 % respektive 25 % rabatt jämfört med enkelbiljettens pris. 10-resor krävs för harmonisering i Norrlandstaxesamarbetet, 20-resor är en harmonisering med regiontrafiken. För att göra 24-timmarsbiljetten mer prisvärd reduceras priset från 90 kr till 80 kr för vuxen, samt att barn- och seniorrabatt införs enligt nuvarande rabattsatser (50% för barn och 25% för senior). För att harmonisera villkoren med regiontrafiken införs också seniorrabatt på rabattkort i stadstrafiken.

Inga omfattande negativa konsekvenser förutses med de justeringar som förslaget innebär.

Reskassan

I det nya biljett- och betalssystemet kan rabatt inte ges på köp med ett visst betalmedel, exempelvis reskassan. Därför har ett gemensamt förslag arbetats fram tillsammans med de andra norrlandslänen om att ta bort möjligheten att betala med reskassa. Reskassan har till stor del spelat ut sin roll då dess ursprungliga syfte var att snabba upp biljettköp ombord samt minska kontanthantering (rånrisk). Försäljning av reskassa har också minskat kraftigt då antalet biljettköp ombord mer än halverats genom en ökad användning av den mobila appen. Idag går kontaktlösa betalningar med bankkort minst lika fort som reskassan och kontanter hanteras inte alls ombord. I stället för reskassa erbjuds andra rabatterade alternativ. Detsamma gäller också för Länstrafikens egna biljettutbud och förslaget är att reskassan avvecklas i två steg; i första steget tas möjligheten att ladda reskassan bort och i nästa steg försvinner möjligheten att betala med reskassan. Syftet är att kunderna ska ges tid till att använda upp redan laddade värden. Motsvarande förändring har redan genomförts på flera platser i Sverige, exempelvis hos SL i Stockholm.

Fortsättningen

Det fortsatta arbetet med biljettutbud och priser innebär sannolikt större förändringar, men en mer omfattande konsekvensanalys behöver göras för att utreda vad olika förslag skulle ha för påverkan på Länstrafikens intäkter. Nyckeln till en högre kostnadstäckningsgrad är att få fler att resa med kollektivtrafiken och en förutsättning för att kunna uppnå detta är att se till att vårt biljettutbud är lättförståeligt, attraktivt och prisvärt. Förslag på åtgärder kommer i steg 2.

Regionala utvecklingsnämnden behandlade ärendet den 20 september 2022, § 150, och föreslår regionfullmäktige:

1. Från och med trafikstarten av det nya avtalet för stadstrafiken i juni 2023 gäller följande biljetter och priser för stadstrafiken:

a. Taxa för vuxen:

Enkelbiljett 32 kr

30-dagarsbiljett 750 kr Seniorpris: 280 kr

24-timmarsbiljett 80 kr

Rabattkort 10 resor (ny) 290 kr

Rabattkort 20 resor (ny) 480 kr

Flygbuss enkel 100 kr

b. Rabattsatser för ålderskategorier i stadstrafiken:

7 – 19 år 50 % samtliga biljettyper

65+ 25 % 24-timmarsbiljett och Rabattkort (10 & 20) samt särskilt pris för 30-dagarsbiljett (se prislista ovan)

2. Reskassan avvecklas som betalmedel i två steg och ska försvinna helt senast i samband med att ett nytt biljettsystem implementeras:

a. Möjligheten till laddning av reskassa tas bort

b. Möjligheten till biljettköp med reskassa tas bort

Förslag till beslut

Regionstyrelsen tillstyrker regionala utvecklingsnämndens förslag.

Yrkanden

Anton Hammar (S) yrkar följande tillägg i nämndens förslag:

"Punkt 1a kompletteras med: 30-dagarsbiljett 20-25 år 560 kr

Punkt 1b kompletteras med: 20-25 år 25% 30-dagarsbiljett"

Marie Svensson (V) och Lars-Erik Olofsson (KD) yrkar bifall till Anton Hammars yrkande.

Jörgen Larsson (C) och Marcus Danielsson (SD) yrkar avslag till Anton Hammars yrkande.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på regiondirektörens förslag och finner att det antas.

Ordföranden ställer proposition på Anton Hammars tilläggsyrkande och finner att det avslås.

Regionstyrelsen

2022-09-28

Beslut

Regionstyrelsen tillstyrker regionala utvecklingsnämndens förslag.

Reservationer

Ann-Marie Johansson (S), Anton Hammar (S), Jenny Sellsve (S), Bengt Bergqvist (S), Katarina Nyberg Finn (S), Marie Svensson (V) och Lars-Erik Olofsson (KD) reserverar sig till förmån för Anton Hammars yrkande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Översyn priser och biljetter i kollektivtrafiken - steg 1
- §150 Regionala utvecklingsnämnden Översyn priser och biljetter i kollektivtrafiken - steg 1
- Länstrafikens biljetter och priser – delrapport 1 augusti 2022 (RUN/312/2022)

Paragrafen är justerad